

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1897.   Första Kammaren.   N:o 10.

Lördagen den 6 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *von Krusenstjerna* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående jernvägsanläggningar för statens räkning.

Herr statsrådet *Wersäll* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till ny förordning angående bevilning af fast egendom samt af inkomst, och

2:o) angående disposition af en del till kronoparker afsatta områden inom Kristianstads län.

Justerades protokollet för den 27 nästlidne februari.

Anmälades och bordlades:

statsutskottets utlåtande n:o 6, angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel, omfattande anslagen till sjöförsvaret;

bankoutskottets utlåtande n:o 4, med anledning af väckta motioner om inrättande af nya afdelningskontor af riksbanken, äfvensom

lagutskottets utlåtanden:

n:o 20, i anledning af väckt motion angående ändring af § 19 mom. 5 och 6 i förordningen om strafflagens införande;

Första Kammarens Prot. 1897. N:o 10.

n:o 21, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 18 kap. 15 § strafflagen, och

n:o 22, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 47 § i förordningen om landsting.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag

dels till Riksdagens skrivelse n:o 6, till Konungen, angående val af justitieombudsman och suppleant för honom;

dels ock till Riksdagens förordnanden:

n:o 7, för revisionssekreteraren m. m. A. F. Thollander att vara Riksdagens justitieombudsman, samt

n:o 8, för revisionssekreteraren m. m. H. E. M. Bohman att vara Riksdagens justitieombudmans suppleant.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran lagutskottets under gårdagen bordlagda utlåtanden n:is 18 och 19.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 3 och 5 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 28, i anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag till upprensning af Kalmar sund och ombyggnad af Vaddö kanal.

Anslag till
upprensning
af Kalmar
sund.

Punkten I.

Friherre Klinekowström: Statsutskottets här föreliggande betänkande är af mycket egendomlig beskaffenhet, det är, om jag får nyttja en bild, liksom en sällsynt växt, en fyrväppling på en grön äng, men detta icke genom den utmärkta behandling, utskottet egnat frågan, utan genom den, lindrigast uttryckt, underlåtenhet, hvilken förmärkes såväl vid utredningen som i fråga om det resultat, hvartill utskottet kommit. Och jag skulle icke besvärat kammaren med något anförande, om det icke här, liksom i nästa afdelning af betänkandet, rörde sig om så stora summor, ja, snart sagdt, om millioner, och om icke frågan här såsom i följande afdelning vore af beskaffenhet att för samtliga riksdagsmän tariffva en mycket mer genomgående utredning, än utskottet ansett den vara värd att erhålla.

Så noga tiden medgifvit har jag genomläst hvad utskottets betänkande innehåller angående den föreslagna utvidgningen och för-

djupningen af farleden i Kalmar sund, och har jag härvid funnit, att det hufvudsakligen är fråga om två saker. Den ena är förslaget att fördjupa sjelfva den stora farleden mellan Kalmar och Öland, men den andra mycket väsentliga delen af frågan rör sig om att medelst uppmuddring och utvidgning af inloppet från stora farleden till Kalmar stad åstadkomma för staden en bättre och beqvämare infartsled.

*Anslog till
upprepning
af Kalmar
sund.
(Forts.)*

Hvad nu beträffar den första delen af frågan, den som rör stora segelleden, finner jag hvad som i detta afseende föreslagits vara nödvändigt, ty denna led är icke blott af vigt i kommersiellt hänseende och för den fredliga skeppsfarten, utan den är äfven en mycket vigtig samfärdsled för militära ändamål. Att saken kostar mycket pengar, kan icke hjälpas, och jag har i detta hänseende icke något att anmärka.

Hvad åter angår den mindre farleden, den som för in till Kalmar stad, finner jag, att frågan i denna del borde af utskottet hafva behandlats och afgjorts på helt annat och mera hushållsaktigt sätt än som skett. Härom är jag fullkomligt öfvertygad, ehuru jag fruktar, att jag icke skall lyckas derom öfvertyga kammaren, då jag sällan plägar här få majoritet för mina åsichter i dylika frågor. Detta kan jag dock icke hjälpa, och det finnes en högre domare än Första Kammarens majoritet, nemligen det svenska folket, hvars ombud vi äro. Då vi valdes till riksdagsmän, uttalades den allmänna meningen, att vi skulle hushålla med statens medel, såvidt möjligt vore, och att hushållning äfven är högst nödvändig borde statsutskottet i första hand kunnat inse. Genomgår man statsverkspropositionen, finner man, att Kongl. Maj:t redan der tagit i anspråk nästan alla för handen varande tillgångar och sedermera hafva — det vet hvar och en af oss — nästan hvarje plenidag kungliga propositioner regnat ned på oss, liksom af enskilda motionärer ifrågasatts utgifter af stor vigt och till betydande belopp. Hvarifrån skola pengar tagas till allt detta? Det kommer att sluta dermed, att vi måste upplåna pengar för att kunna reglera staten, hvilket dock, med de ofantliga öfverskott, som nu finnas, vore orimligt. Det skulle vara mycket intressant om någon af statsutskottets ledamöter ville uppgöra en kalkyl, utvisande de ökade utgifter, som skulle blifva en följd af alla de kongl. propositionerna och de flera enskilda motioner, som icke kunna lemnas utan afseende. En sådan kalkyl skulle säkerligen visa, att det behöfdes ett högst betydande antal millioner utöfver hvad som fordrats i statsverkspropositionen, och därför är det för oss en bjudande pligt att spara.

För att nu återkomma till sjelfva den föreliggande frågan, så finner jag, att Kongl. Maj:t och det — kongl. statsutskottet skulle kunnat inbespara den nya statsutgift, som föranledes af den förut nämnda andra delen af frågan. Det är ju för staden Kalmar af stor fördel att få inseglingsrännan från stora segelleden till staden fördjupad, liksom att få hamnen utvidgad, så att det blir beqvämare för fartygen att lägga till der, och medel till utgifterna härför kunde enligt min uppfattning anskaffas genom att använda de fonder,

Anslag till
uppremsning
af Kalmar
sund.
(Forts.)

som finnas bildade för sådana ändamål. Jag är öfvertygad om att Kalmar såsom sjö- och stapelstad erhåller en betydlig del af tolagsafgifterna, hvilka ju tillkommit för att befrämja handeln. Vidare finnes det en fond af betydlig storlek, som heter handels- och sjöfartsfonden, och de, som följt med de fall, då medel tagits från denna fond, veta, att derifrån ofta bestridts utgifter, som varit af vida mindre vikt och vida mindre direkt rört handeln och sjöfarten än den nu ifrågavarande. Slutligen anser jag, att staden Kalmar borde hafva bidragit till en för stadens handel och sjöfart så fördelaktig utgift som den för förbättring af rännan från stora segelleden in till staden.

På grund af dessa anmärkningar, med hvilka herrarne kanske tycka att jag uppehållit kammaren för länge, men som jag anser mig hafva framställt i största korthet, ämnar jag rösta för återremiss till utskottet af hela denna fråga, och jag anser denna vara så vigtig, att jag får säga, att jag ämnar drifva saken till votering.

Hvad rör sjelfva det sätt, hvarpå statsutskottet behandlat detta ärende, så öfverflödar dess betänkande med onödiga tekniska detaljer, under det de vigtigaste saker, som det likväl icke bort hafva kostat utskottet mycken möda att frambålla, blifvit förbigångna. Nog borde väl till exempel utskottet, i stället för att komma med en kläm på en och en half rad, der kunnat sätta ut den summa, om hvilken fråga är, men icke ens detta har utskottet orkat med, utan har utskottet helt enkelt skrivit "att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må vinna Riksdagens bifall". Herrarne i statsutskottet måtte tro, att alla riksdagsmän äro så initierade i dylika frågor, som de borde vara, men riksdagsmännen hafva i allmänhet mycket annat att göra än att läsa statsutskottets betänkanden, och det är därför verkligen för många ganska svårt att följa med sådana här anslagsfrågor, ehuru jag nu visserligen har mycket väl reda på hvad här är föreslaget och vet, att Kongl. Maj:ts framställning går ut på att fyrahundra fem tusen kronor måtte beviljas till det ifrågasatta ändamålet.

Jag betviflar nu, att kammaren skall bifalla ett yrkande om återremiss, då det är jag, som framkommer med detta yrkande, men emellertid skall jag göra det, och jag försäkrar, att jag kommer att drifva till votering, huruvida ej statsutskottet skall en gång till få taga i öfvervägande detta nog vidlyftigt, men illa beredda ärende.

Jag yrkar återremiss.

Herr Tamm, Hugo: Kammaren får väl sjelf bedöma, om den vill återremittera ärendet till utskottet, men jag ber emellertid att få svara på ett par af de anmärkningar, som blifvit gjorda af den föregående talaren.

Först och främst uttalades klander, att regeringen sökt göra af med alla disponibla tillgångar och att statsutskottet lämpade sig efter alla Kongl. Maj:ts önskingar. Jag tviflar på att den frestelsen för Kongl. Maj:t minskas genom den siste talarens projekter om upptagande af lån för utgifter, som nu anvisats på

budgeten. Utskottet har för öfrigt blott att efter bästa förmåga pröfva hvarje fråga, sådan den föreligger.

Vidare klagade friherre Klinckowström öfver bristande utredning och sade, att statsutskottet skrifvit för kort. Såvidt jag kunde finna af hans anförande, så måste dock utskottet i stället hafva skrifvit för långt, ty han har tydligen ej förmått läsa igenom utskottets betänkande. Det är klart uttaladt i den kongl. propositionen och efter denna i betänkandet, att icke ett öre skall utbetalas af allmänna medel för segelrännan in till Kalmar stad, ty hela denna kostnad skall läggas på staden ensam. Således förfaller helt och hållet hans långa resonnement om den saken. Det är endast upprensningen af segelrännan genom Kalmar sund, som skall bekostas af allmänna medel. Och jag torde icke behöfva säga något mera i frågan, då jag i motsats mot friherre Klinckowström antager, att alla herrarne hafva den geografiska kunskap om Kalmar sund, att någon lång utredning icke är behöflig rörande fördelarne af att denna farled, som förut varit praktiskt taget stängd, blir fullt användbar. Utskottet har rätt att förutsätta, att riksdagsmän om ej annorledes så från sina skolstudier i geografi hafva så mycken hågkomst qvar, att den saken tydligt och klart talar för sig sjelf, att det skall vara fördelaktigt att få segelled upptagen genom en fullkomligt rak ränna, som, sträckande sig tretton mil i skydd för vind och storm, erbjuder mindre faror än öppna hafvet, bereder en lugn passage för fartygen och äfven i strategiskt afseende är af vigt. Hvad denna sistnämnda sida af saken beträffar, så ligger ett grund midt i farleden, och om en fientlig flotta skulle förfölja svenska fartyg här, skulle dessa således, vare sig de komme från norr eller från söder, löpa fara att blifva instängda som i en säck utan möjlighet att komma undan.

Saken är, som sagdt, efter hvad jag tycker, så tydlig, att någon vidare utredning icke torde behöfvas, och för öfrigt har jag knappast sett någon kongl. proposition, som varit mera beredd än den förevarande. Denna utrednings resultat synes i statsutskottets betänkande, och det resultat, hvartill man så kommit, är frukten af många pröfningar och undersökningar. Jag begriper således icke hvartill en återremiss skall tjena — om icke möjligen för att utskottet skulle sätta in anslagssumman i klämman, men då den står i början af betänkandet och det torde kunna förut sättas, att Riksdagens ledamöter der hafva sett efter huru stor summan är, ser jag intet skäl för återremiss, utan yrkar bifall till utskottets förslag.

Efter det öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen i enlighet med derunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i den nu föredragna punkten hemställt samt vidare derpå, att punkten skulle visas åter till utskottet; och förklarades den förra propositionen, som uppredades, vara med öfvervägande ja besvarad.

*Anslag till
upprensning
af Kalmar
sund.
(Forts.)*

Anslag till
ombyggnad af
Väddö kanal.

Punkten II.

Friherre Klinckowström: Jag hade otur i den föregående punkten och tackar för den upplysning, som herr Tamm lemnade, men jag hoppas jag skall få revanche i denna punkt.

Hvad särskildt Väddö kanal beträffar, har statsutskottet i sitt betänkande intagit alla upplysningar, som vederbörande myndigheter meddelat, och har derigenom förlängt betänkandet, hvars innehåll kunnat sägas i mycket färre ord än som skett, men det är blott ett exempel på ordspråket: det dunkelt tänkta är det dunkelt sagda. Hvad denna punkt vidkommer, finner jag, vida mindre af hvad statsutskottet anført än af hvad myndigheterna upplyst, att intresset att få Väddö kanal ordnad icke är af så bjudande vikt, som statsutskottet velat göra det till, då det icke tvekat att för kanalens utvidgande och större segelbarhet ödsla bort en half million. Jag beklagar att statsutskottet, som har så lätt att handtera millioner och millionens underafdelningar, icke ansett nödigt att kosta på några få kronor för att få en kartskiss öfver Väddö kanal. Jag har icke haft till min disposition generalstabens stora karta, ty der förmodar jag att kanalen är utmärkt. Deremot har jag icke på de kartor, som stått mig till buds, hvarken kartor öfver länet eller kommunikationskartor, kunnat finna hvar kanalen är belägen.

Läser jag igenom betänkandet, finner jag att, enligt de yttranden som afgifvits, kanalen är egentligen af vikt för lastfartyg och vissa kustångfartyg, men af vida mindre nytta för passagerareångbåtar och en del smärre örlogsfartyg. Det synes mig under sådana förhållanden vara något mycket att begära en half million för att sätta i stånd en kanal, hvilken icke har den vikt, denna stora summa förutsätter. Förutom en karta, som tydligt och klart visar huru sjelfva denna kanal är belägen, något som man väl kan gissa sig till, men som åtminstone för den stora mängden af riksdagsmän, hvilken skall besluta i saken, är svårt att med noggrannhet känna utan en sådan karta, så har statsutskottet glömt eller icke ansett värdt att upptaga ännu något annat, som är viktigare ändå, och det är att meddela uppgift angående de fartyg, som årligen passerat densamma. Jag kan försäkra herr Tamm, att jag noga genomläst betänkandet i denna punkt och dervid strukit för med blåkrita nästan hvarje rad, men jag har icke funnit detta viktiga moment angifvet, som skulle visat betydelsen af kanalen. Statsutskottet har emellertid icke brytt sig om att lemna sådana uppgifter. Saken är, att det här är fråga om ett rent lokalt intresse. Icke heller har utskottet meddelat, huru inkomsterna och utgifterna för år ställa sig. Saken är, att de årliga inkomsterna äro så obetydliga, att utskottet måtte hafva skämts för att meddela desamma. Med ett ord sagdt, jag finner, på grund af de anmärkningar jag nu i största hast gjort, att kanalens vikt är så dunkelt framstald för menige riksdagsmän af generalerna i statsutskottet, att det skulle göra godt både för den stora massan af soldatesken och för gene-

ralerna i statsutskottet att nu beslutades återremiss, hvarom jag anslag till ombyggnad af Vaddö kanal. (Forts.)
anhåller.

Herr Tamm, Hugo: Jag får ännu en gång påpeka den förre talarens stora förakt för sina kamraters geografiska kunskaper, på samma gång som jag finner det underligt att han, då han försäkrar sig ytterst noga hafva genomläst betänkandet, icke fått reda på att det deri står, att denna kanal utgör en farled ända från Öregrund via Furusund till Stockholm. Dessa orter måste väl vara honom så bekanta, att han kunnat finna ut att kanalen ligger vid Uplands östra kust.

Hvad nu kanalen beträffar, är förhållandet att denna, som byggdes på 1820-talet, fått derefter allt mer och mer förfalla. Den blef i början illa upptagen och sedermera aldrig fullt färdiggjord. Den har undan för undan försämrats och blott smärre reparationer hafva vidtagits, så att det nu kommit derhän, att den blifvit i det närmaste ofarbar.

Kanalens vigt och betydelse stå äfven omförmälda i betänkandet. Det nämnes nemligen der, att dess betydelse är af tvåfaldig art. Kanalen har att *dels* förmedla förbindelsen för hela den ort, som ligger utmed densamma och som består af åtta till nio fattiga socknar, som lifnära sig hufvudsakligen med strömmingsfiske och der det ligger ett eller annat torp mellan klipporna, der befolkningen bor. Dessa socknar hafva ordnat sina ekonomiska och andra förhållanden och hafva byggt sina gårdar och stält allt, som rör dem nära, med hänsyn till att de hafva sin enda utfartsväg genom kanalen. Att nu icke gifva dem hjälp till kanalens iordningställande, vore att gifva dem ett hårdt slag, då de nemligen derigenom skulle beröfvas den utfartsväg, de hafva rätt att påräkna, vid det förhållandet att kanalen är statens egendom. *Dels* framträder också behovet af Vaddö kanal såsom genomfartsväg för den mindre sjöfarten, särskildt prämtrafiken, hvilken derigenom undslipper de hårda stormar, som stryka fram utefter Bottniska viken till stor fara för de farkoster, som besörja denna trafik och icke egentligen äro sjögående. Kanalen är således af allmän vigt, och när våra förfäder under brydsamma tider ansågo sig hafva råd att upptaga den, så vore det underligt om vi icke skulle hålla den vid magt och göra den tillgänglig och brukbar.

Dessa äro också de skäl, som förmått utskottet att tillstyrka förslaget.

Vi hafva sökt att göra det så billigt som möjligt. Men skall något göras, bör det ske så, att kanalen blir brukbar och det icke går såsom nu, att fartygen den ena gången efter den andra fastna och icke komma fram i den.

Jag anser dessa skäl så talande, att jag lifligt sökt att drifva detta anslag igenom. Och jag hoppas att Första Kammaren der-till lemna sitt bifall.

Anslag till
ombyggnad af
Vaddö kanal.
(Forts.)

Herr af Burén: Vid detta betänkande, som jag noga genomläst och sökt sätta mig in uti, har jag funnit, att hvad statsutskottet för ifrågavarande kanalarbete begärt, $\frac{1}{2}$ million kronor, icke på långt när räcker till för hvad som dermed är afsedt att utföras. Man har nemligen begärt att få kanalens djup och bredd af den beskaffenhet att kronans fartyg, tredje klassens pansarbåtar, första klassens kanonbåtar samt första och andra klassens torpedbåtar, kunna gå fram. Man har begärt att få den sådan, att stora ångfartyg kunna passera densamma. Tro herrarne verkligen, att den kostnad, som utskottet här uppgifvit, eller $\frac{1}{2}$ million kronor, skall räcka till för att få kanalen så i ordning, som utskottet åsyftat. Jag tror det icke.

Hvad försvaret beträffar, vågar jag icke närmare gå in derpå, emedan jag icke är fackman och icke förstår saken, men vågar jag för egen del hysa den meningen, att för sjöförsvaret kanalen hvarken har haft eller någonsin kommer att få den ringaste betydelse, och stöder jag denna min mening på det meddelande af öfverstelöjtnant Cederberg, som åtföljer betänkandet, hvori han bland annat säger "att torpedkryssare väl *ytterst sällan* komme att begagna kanalen". Herr Tamm har icke heller uti sitt anförande sett frågan från den synpunkten, utan ansett det vara ett rent lokalt intresse. Då blir ju frågan den, huruvida den stora kostnaden af $\frac{1}{2}$ million för kanalens iordningställande är för sjöfarten i *allmänhet* oundgängligen nödig. Derpå finner jag ett nekande svar i det memorial, som öfverstelöjtnant Cederberg afgifvit i saken. Han säger der: "För dem, som anlöpte städer söder om Sundsvall, ansåges kanaleden varda något kortare än leden öfver Ålands haf, men enligt mätning å generalstabens karta vore skilnaden dock så obetydlig, att endast synnerligen svåra väderleksförhållanden skulle föranleda, att kanaleden för dem begagnades, förutsatt att kanalens plan väsentligt förbättrades. För ångare, som ej anlöpte hamnar söder om Sundsvall, valde man helst leden öster om Gräsön förbi Understens fyr såsom den kortaste; och om äfven en eller annan bland dessa ångare icke skulle af sitt djupgående hindras att passera kanalen, blefve den dock påtagligen för dessa endast en sista nödfallsutväg — icke den led, som i regel begagnades.

Seglare med sådan storlek, att de kunde täfla med stora lastpråmar, komme antagligen ej att passera kanalen, derest icke billig bogsering genom densamma stode till buds."

Återstår således att afgöra, om man skall anse det oundgängligen af behovet påkalladt att anslå ett så stort belopp som $\frac{1}{2}$ million kronor för att lastpråmar och mindre kustfartyg skola kunna beqvämligen komma igenom kanalen. Jag tror icke, att en så stor kostnad behöfves för att iordningställa kanalen för en *sådan* trafik. Jag tror, att kanalen kan sköta sig sjelf och bör med kanalens egna medel repareras, så att den fullt kan tillfredsställa en dylik trafik.

Utskottet säger på sid. 26, att karalkassans behållning 1896 utgjorde 17,908 kronor 82 öre, och dessutom säger utskottet längre ned på samma sida, att Kongl. Maj:t 1889 anvisat 54,900 kronor

å handels- och sjöfartsfonden till kanalens rätande och fördjupning. Då detta belopp icke utgått, bör det icke möta någon betänklighet, säger utskottet, att anlita berörda fond. Jag tror sålunda för min ringa del, att det anslag, som statsutskottet tillstyrkt Riksdagen att bevilja, icke är af behovet påkalladt. Jag har sökt få reda på af utskottets ledamöter, huru lång denna kanal är, men ingen har kunnat upplysa mig derom. Vål äro bredden och djupet angifna, men längden är icke angifven, och kostnaden är naturligen beräknad sålunda: bredden + djupet $\times$ längden. Man kan omöjligt af betänkandet finna, huru utskottet kommit till nämnda siffra, $\frac{1}{2}$ million.

Jag har intet yrkande att göra.

Friherre Klinckowström: Jag ber om ursäkt att jag måste uppträda två gånger i denna fråga, men jag har endast ett par ord att säga, sedan min värderade vän, herr af Burén, "tagit ordet ur munnen" på mig. Han har också utfört det bättre, än hvad jag kunnat göra det.

När jag uppmärksamt genomläser betänkandet finner jag, att kanalen är afsedd för prämar och lastångfartyg, men troligen icke kommer att begagnas af några passagerareångfartyg. Hvad dess värde i militäriskt hänseende beträffar, är det många, som anse detta ganska tvifvelaktigt; och att, såsom herr Burén sagt, kasta ut $\frac{1}{2}$ million kronor på detta företag, som den statsutskottsledamot, hvilken nyss yttrat sig, sökt förgylla upp så mycket som möjligt, betviflar jag vara riktigt. Det är en lokal fråga och borde såsom sådan behandlas. Vi hafva ju icke blott handels- och sjöfartsfonden, som är afsedd för sådana företag, utan troligtvis andra fonder, som jag nu icke påminner mig, men som kunna för ändamålet användas. Jag finner det onödigt kasta ut så mycket pengar på denna ringa kanals ombyggnad, hvars värde i allmänhet och särskildt i militärt hänseende är tvifvelaktigt.

Jag vågar därför yrka afslag på denna punkt.

Herr statsrådet von Krusenstjerna: En ärad talare på blekingebanken sade, att det af statsutskottet föreslagna beloppet, 500,000 kronor, tydligen icke räckte till till fyllande af det ändamål, som statsutskottet ifrågasatt. Utskottet skulle hafva tänkt sig, sade han, att kanalen skulle ordnas så, att den blefve tillfredsställande äfven för större krigsfartyg, och jemväl för större passagerareångfartyg. För dessa ändamål ansåg han att det föreslagna beloppet omöjligt kunde räcka.

Jag ber först få erinra, att det här icke är fråga om 500,000 utan om 600,000 kronor. Det är detta belopp företaget skulle kosta, fastän statsutskottet genom hänvisning på andra medel och genom utsträckning af arbetstiden till tre år fått ned beloppet till 500,000 kronor. Hvarken enligt Kongl. Maj:ts förslag eller enligt statsutskottets utlåtande skulle ändamålet med företaget blifva så vidsträckt, som talaren nämnde. Kanalen, som ursprungligen afsågs att få ett djup af 10 fot (3 meter), blef till följd af

Anslag till
ombyggnad af
Vaddö kanal.
(Forts.)

Anslag till
ombyggnad af
Väddö kanal.
(Forts.)

åtskilliga omständigheter under företagets början på 1830-talet icke utförd till detta djup. Nu är meningen att få den upptagen till den ursprungliga storleken. Derigenom skulle kanalen blifva lämplig att passera för *en del* kronofartyg — ingalunda för alla, men för sådana, hvilke icke ligga djupare än nära 10 fot. Vidare skulle den blifva tillräckligt djup för att kolpråmarne från Norrland och vissa kustångfartyg kunde passera.

Här är icke fråga om ett lokalt intresse, ty företaget påkallas just för den genomgående trafiken mellan hufvudstaden och platser norr om kanalen, nemligen orter i norra Roslagen, Gesle och öfriga städer och lastageplatser i Gestrikland och Helsingland. Det är, såsom kammarens ledamöter torde inse, ett ganska viktigt ändamål, som här är i fråga, ty genom kanalens ombyggnad skulle det blifva möjligt för dessa kolpråmar, hvilka hafva svårt att passera öppet vatten, att gå denna väg. Jag tillåter mig att, då det vill synas som om kanalens läge icke skulle vara klart för alla inom kammaren, här framvisa kartan öfver den trakt, der kanalen framgår. Såsom kammarens ledamöter häraf finna, hafva de mellan Norrland och Stockholm gående fartygen att välja mellan utomskärsvägen, der hela Ålandshaf ligger på, och denna inre led. Kunna de i följd af sitt mindre djupgående välja den senare, gå de in på väg norr ifrån vid Öregrund och komma fram i Bagghusviken, derifrån de åter gå ut till sjös. Huru en färd med kolpråmar den yttre vägen skall vara under höst- och vårstormarne, det öfverlemnar jag åt herrarne att bedöma. Och jag vågar påstå, att kanalen skall uppfylla det ändamål, som dermed är afsedt. Afven om kanalen icke skall kunna tillfredsställa sådana anspråk, som gå ut på att stora passagerarefartyg skulle kunna passera den, har den dock, jag upprepar det, sin nytta för dessa mindre fartyg och pråmar, hvilka beredes en beqväm väg till och från Stockholm.

Herr af Burén hänvisade till att behofvet skulle kunna fyllas först och främst med kanalens egna medel. Dess egna tillgångar äro, såsom synes af Kongl. Maj:ts proposition, 17,908 kronor 82 öre, och under de senare åren hafva i medeltal inkomsterna uppgått till 2,517 kronor och utgifterna utgjort 2,168 kronor. Från kanal-kassans medel torde alltså icke kunna påräknas något större belopp än det af statsutskottet redan angifna. Då kanalens egna medel ej förslogo för den reparation, som ifrågasattes på 1880-talet, anvisade Kongl. Maj:t 1889 från handels- och sjöfartsfonden 54,900 kronor, men det visade sig omöjligt att få arbetet i den omfattning, som ifrågasatts, utfördt för detta belopp. Vid närmare undersökning befans det att, om man ville vinna annat än halfmesyrer, och om man ville vinna att kanalen komme att erhålla tillräckligt djup och tillräcklig bredd samt att de krökningar, som, enligt hvad planritningarna visa, nu finnas och hvilka försvåra trafiken och hindra större fartyg att passera, blefve rätade, så kunde man icke stanna vid ett mindre belopp än det Kongl. Maj:t föreslagit.

Jag hoppas att det här framställda yrkandet om bifall till statsutskottets hemställan måtte af kammaren gillas.

Herr Fränckel: Då denna fråga förevar i statsutskottet, voro meningarna ingalunda delade derom, huruvida ifrågavarande arbete borde utföras, utan den enda meningsskiljaktighet, som förekom, angick frågan på hvad sätt de erforderliga medlen borde anskaffas. Här har det emellertid blifvit ifrågasatt, huruvida arbetet verkligen skulle vara af behofvet påkalladt.

*Anslag till
ombyggnad af
Väddö kanal.
(Forts.)*

Jag ber då först och främst att få säga, såsom jemväl påpekades af herr civilministern, att en blick på kartan bör visa, att, då våra förfäder på 1820-talet beslöto anlägga Väddö kanal, de hade goda skäl för att genom åstadkommande af denna trafikled söka undvika den långa och åtminstone för mindre fartyg farliga omvägen genom Ålands haf. Här är nu fråga om att upphjelpa det sedan länge helt och hållet försummade underhållet af denna i statens hand befintliga farled, och jag ber då först att få upplysa herr af Burén, som undrade, huru vida några åtgärder i detta syfte vore behöfliga, att, om han vill göra sig det besväret att gå ned i statsutskottet och se på de der befintliga profilritningarna öfver kanalens nuvarande skick, han skall finna, att det gifves ställen, der uppslamningarna äro så stora, att det knappast finnes någon kanalsektion kvar. Det torde således vara obestriddigt, att underhållet är försumadt, och då uppstår frågan, huru denna försummelse bör repareras. Det bör naturligtvis i första rummet ske genom uppmuddring, men fråga är då, om denna skall göras så, att kanalen återställes i sitt förutvarande skick, eller på sådant sätt, att en förbättring af trafikleden samtidigt kan komma till stånd? I fråga härom synes det mig, att man icke bör hafva någon tvekan, då enligt det framlagda förslaget verkligen stora och viktiga förbättringar äro att vinna.

Det har här blifvit anmärkt, att upplysning icke föreligger om huru stor kostnaden enligt förslaget är per meter af kanalens längd. Såsom nyss nämndes, är här fråga dels om uppmuddring af redan befintliga profiler och dels om rätning af krökar i den gamla kanalen, således om endast delvis nya arbeten, och vid sådant förhållande är det uppenbart, att man icke kan endast efter kanalens längd beräkna kostnaderna.

Herr af Burén framhöll vidare i sitt anförande hvad öfverstelöjtnanten Cederberg yttrat rörande kanalens användbarhet, sedan de föreslagna förändringarna kommit till stånd. Jag ber då att få påpeka, att då man läser utskottets betänkande, får man icke blott fästa sig vid öfverstelöjtnanten Cederbergs yttrande, utan man bör äfven läsa hvad "lotskaptenen i Stockholm" och "chefen för flottans stab" i ämnet anför, och af dessas yttranden framgår, att, om kanalen försättes i så godt skick, som nu är ifrågasatt, den skulle icke blott kunna med fördel trafikeras af handelsfartyg af viss storlek, utan äfven medföra största nytta för örlogsfloTTan derigenom, att kanalen skulle kunna befaras af åtskilliga af dess fartyg. Då denna fråga förevar i statsutskottet, framhölls och ganska tydligt, att frågan icke gälde blott ett lokalt intresse, utan var af största betydelse för den genomgående trafiken, som genom

Anslag till
ombyggnad af
Väddö kanal.
(Forts.)

kanalen sättes i stånd att undvika öppna sjön. Hvad detta betyder särskildt för koltransporten till Norrland, är lätt att inse. Jag återkommer således till hvad jag nyss nämnde, att man icke bör kunna tvista om att, då underhållet af denna trafikled, ehuru i statens hand, blifvit försummadt, den bör iståndsättas och förbättras på sådant sätt, att den sedan kan uppfylla sitt ändamål.

Hvad herr af Burén yttrade med afseende å det nuvarande kostnadsförslaget jemfördt med det belopp, som ifrågasattes förra gången frågan var före, har detta redan blifvit besvaradt, men jag ber att härom få tillägga några ord. Förra gången begärdes 64,300 kronor, med hvilken summa man afsåg att åstadkomma en enkel uppmuddring af de sedan många år hopade uppslamningarna i kanalen, men sakkunnige funno snart, att detta skulle vara bortkastade pengar, då så obetydligt gagn derigenom kunde ernås. Statsutskottet har nu ansett, att detta belopp, 64,300 kronor, som förut anvisats, skulle kunna tagas i anspråk äfven nu till fyllande af den behöfliga summan utöfver den som borde af Riksdagen beviljas, hvarjemte utskottet hållit före, att man af dessa 64,300 kronor skulle kunna taga från fonden för kanalens underhåll, hvilken senast balanserats med 17,908 kronor 82 öre, icke blott, såsom af Kongl. Maj:t då anvisades, 9,400 kronor, utan äfven något derutöfver. Utskottet har sålunda föreslagit, att bidraget från den nämnda fonden skulle sättas till 15,000 kronor, och härvid utgått från den synpunkten, att, sedan kanalen blifvit satt i fullgodt skick, någon större underhållskostnad under de närmaste åren icke borde kunna ifrågakomma, hvarjemte utskottet föreställt sig, att taxan å afgifterna för de fartyg, som passera kanalen, efter ombyggnaden skulle kunna något höjas, och att inkomsten häraf sedermera skulle lemna tillräckliga tillgångar till det löpande underhållet. Vidare har utskottet ansett, att den kostnad af 24,000 kronor, som beräknats för sprängningar vintertid, skulle kunna undvikas, om arbetet utfördes på tre år i stället för på två, såsom Kongl. Maj:t föreslagit. Om man lägger i hop dessa summor, 15,000 och 24,000 kronor, så finner man, att det till fyllande af skilnaden emellan det af Kongl. Maj:t begärda beloppet och det, som af utskottet föreslagits, återstår 61,000 kronor, eller något mer än hvad Kongl. Maj:t förut anvisat till utbetalning från handels- och sjöfartsfonden, men utskottet har hoppats att arbetet skulle kunna utföras så mycket billigare än förut beräknats, så att handels- och sjöfartsfonden ändock icke skulle behöfva för ändamålet anlitas i högre grad än förut ifrågasatts.

Jag tror således, att kostnadsbeloppet bör kunna fyllas på det sätt utskottet föreslagit; och som kanalen är af stor betydelse och behovet af förbättringsåtgärderna mer och mer framträder, i synnerhet som trafiken å kanalen synes vara stadd i tillväxt, ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr af Burén: Endast ett par ord med anledning af hvad herr statsrådet och chefen för civildepartementet och herr Fränckel i denna fråga yttrat.

Jag sade i mitt förra anförande, att detta var ett lokalintresse. Jag föränleddes dertill af hvad herr Tamm anförde, ty hans yttrande angaf tydligt, att det här just var fråga om ett lokalintresse. Han nämnde, att det för de trakter, som denna kanal genomlöper, var ett behof att få denna farled, och just på grund af detta hans anförande tog jag mig friheten säga, att det var ett rent lokalintresse.

*Anslag till
ombyggnad af
Väddö kanal.
(Forts.)*

Herr Fränkel nämnde, att man försummat att af de fartyg, som passerade kanalen, taga de afgifter, som man skulle och borde taga. Att man försummat detta, deri gifver jag honom rätt, men hvems är felet dertill? Om man icke begått denna försummelse, hade man erhållit större inkomster för kanalen, hvilka kanske hade varit tillräckliga icke allenast för kanalens underhåll utan äfven för dess utvidgning.

Så nämnde han till sist, att han hoppades — han sade icke, att han var fullt säker — att det belopp utskottet tillstyrkt skulle vara tillräckligt. För min del är jag öfvertygad derom, att skall kanalen byggas, såsom det är föreslaget i utskottets betänkande, komma icke dessa 500,000 kronor att räcka till, utan erfordras dertill säkerligen ytterligare 500,000 kronor.

Friherre von Otter: Här torde visserligen vara alldeles tillräckligt anfördt för att tillvinna utskottets förslag kammarens bifall, men jag vill i alla fall beröra några af de punkter, hvilka de ärade talare, som vändt sig mot utskottet, här framhållit.

Min ärade kamrat på blekingebänken framställde den frågan: är detta arbete oundgängligen af behofvet påkalladt? Det är ju egentligen en mycket svår fråga att besvara, ty det beror på hvad man menar med *oundgängligen*. Det har under en följd af år varit, såsom det är, och därför skulle man kunna säga, att det kunde fortsätta så ännu. Men vill man det ändamål, som med kanalen afses, tror jag, att man måste anse behofvet *oundgängligt*. Jag vill i detta afseende åberopa — hvad här förut sagts — huru våra föregångare behandlade denna fråga. Vi veta ju alla, huru knappt det var om penningar på 1820-talet. Icke desto mindre hade Riksens Ständer anvisat 100,000 rdr b:co till strömrrensningensfonden, som begagnades för att åstadkomma detta arbete; och 1823 års Riksdag fäste en sådan vigt vid denna kanal, att den i sin skrifvelse härom yttrade, "att anslaget ej finge användas till annat än strömrrensningars befrämjande och lättade sjötransporters öppnande, synnerligen i rikets norra provinser, äfvensom att Ständernas önskan vore, att med strömrrensningensfondens tillgångar redan påbörjade arbeten uti den s. k. Väddö Canalen emellan Ortala- och Bagghusvikarne uti Roslagen desto hellre må företrädesvis fortsättas och fullbordas, och derigenom inomskärs öppnas en i alla hänseenden säkrare och tjenligare farled för de Norra Provincerne ända från Öregrund innanför Björkön, Wätön och Rådmansön till Furusund och Stockholm". När våra företrädare fäste så stor vigt vid denna farled, må man väl fråga: skola icke vi då vara angelägna att vidmagthålla och förbättra densamma? Skola icke

Anslag till ombyggnad af Vädö kanal. (Forts.)

vi anse det vara oundgängligen af behovet påkalladt att icke låta förfalla hvad som redan på den tiden ansågs vara ett nyttigt verk? Särskildt vill jag påpeka den nytta, som en upprensning af denna kanal skall hafva för vårt sjöförsvaret. För närvarande är möjligheten att operera från Vaxholm inskränkt till sektorn emellan Arholma och ned till Landsort, hvarjemte vi genom Södertelje kanal hafva en utfallsport söderhän, men norrut finnes ingen sådan utfallsport att falla en fiende i ryggen, om icke denna kanal hålles vid tillräckligt djup och bredd. Deremot är det icke den minsta fara för att denna kanal skall af fienden kunna begagnas till farled, såvida han icke på samma gång besätter hela kuststräckan, ty det är gifvet, att hvarje fartyg, som komme dit, eljest skulle vara ohjelpigt i fällan. Hvad beträffar herr af Buréns yttrande, att dessa 500,000 kr. jemte de medel för öfrigt, som äro för ändamålet tillgängliga, icke skulle räcka till, är det ju en fråga, hvarmed han egentligen borde vända sig till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. För min del sätter jag sådan tillit till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att jag tager dess siffror för goda.

Att göra denna fråga, såsom herr af Burén gjorde, till en ren lokalfråga, tror jag vara alldeles origtigt. Här har redan förut framhållits, att hvad som egentligen går fram genom denna kanal är lastpråmar och timmerflottar o. s. v. norrifrån. Alla, som känna till beskaffenheten af Ålands haf, veta, att ingen, som vill taga vara på hvad han har, väljer Ålands haf för pråmar och timmerflottar, om han kan komma genom en kanal från Öregrund ända ner till Rådmansö — det är ju alldeles uppenbart.

Han åberopade äfven, att öfverstelöjtnant Cederberg yttrat, att för större ångbåtar skulle denna kanal endast kunna begagnas såsom en nödfallsväg. Ja, det är mycket riktigt, men detta hans yttrande gäller ångare, som ej anlöpa hamnar söder om Sundsvall. Låt blott ett enda sådant fartyg, genom att vid oväder begagna denna "nödfallsväg", räddas från skeppsbrott, så har derigenom sauverats kanske halfva värdet af hela denna kanalförbättring. Äfven i det hänseendet tror jag således, att man kunde hafva skäl att säga, att denna kanal, vederbörligen fördjupad, kan blifva till stor nytta.

Jag har icke annat yrkande än på bifall.

Friherre Klinckowström: Jag har bara två ord att anföra med anledning af hvad den siste ärade talaren yttrade.

Det förvånar mig, att en så utmärkt och framstående sjöman som herr amiral von Otter har kunnat jemföra den nytta, som kunde vara för militära ändamål af denna kanal på 1820-talet, med den nytta, som för militära ändamål kan vara af samma kanal — låt vara något djupare — nu 1897 och framdeles. Han borde bättre än jag inse, huru flottans materiel nästan är totalt ändrad sedan den tiden, och nyttan af denna farled för militära operationer med den flottmateriel, som fans på 1820-talet, kan icke jemföras med samma nytta nu med den flottmateriel, som vi nu hoppas skola komma att sättas i skick.

En af de viktigaste frågor i detta betänkande, som jag tror, att statsutskottet ganska visligt öfverhoppat, ty det kan icke vara försummelse af detta illustrera utskott, det är vigten och värdet af denna kanal för sjöfarten. Vi hafva icke fått veta, hvilka fartyg och hvilka certer prämlaster, som begagnat kanalen årligen. Har utskottet, som naturligtvis känner till detta, kanske tyckt, att det var för obetydligt, och därför icke brytt sig om att meddela mängden af dem? Det skulle kanske hafva skadat hela frågan. Det är den viktigaste delen af frågan för att kunna bedöma, huru viktig och nyttig denna farled är, och när icke vår krigsmarins största fartyg kunna begagna den utan endast de mindre certerna, är det påtagligt, att vi, som tillhöra oppositionen, herr af Burén och jag, måste anse, att det är ett lokalintresse det här är fråga om, och att vi fortfarande måste så anse.

Anslag till
ombyggnad af
Väddö kanal.
(Forts.)

Jag yrkar fortfarande afslag å denna punkt.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr talmannen i enlighet med derunder framställda yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i föreliggande punkt hemställt samt vidare på afslag derå; och förklarade herr talmannen sig anse den förra propositionen, hvilken förnyades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Friherre *Klinckowström* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemställt i punkten II af sitt utlåtande n:o 28, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—92;

Nej—14.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets nedannämnda, den 3 och 5 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 29, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående statsbidrag för utrotande af ollonborrar, och

n:o 30, angående väckt motion om förhöjning af lönen åt Riksdagens justitieombudsman m. m.,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 3 och 5 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 16, i anledning af väckt motion om lagförändring i syfte att för utbekommande af visst slag utaf fordran handräckning må kunna sökas omedelbart hos utmätningsman, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande lagutskottets den 3 och 5 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 17, i anledning af kamrarnes återremiss af lagutskottets utlåtande n:o 9, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med med förslag till lag om ändring i vissa delar af förordningen angående patent den 16 maj 1884, dels ock väckt motion om ändrad lydelse af 25 § i samma förordning.

Punkten 1.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 2 och 3.

Hvad utskottet i sitt utlåtande n:o 9, punkterna 1 och 2, hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning af sammansatta stats- och bankoutskottets den 2 och 3 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 1, i anledning af verkställd granskning af fullmäktiges i riksbanken och fullmäktiges i riksgäldskontoret åtgärder för utförande af det dem gemensamt lemnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af riksdags- och riksbankshus, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning af bankoutskottets den 2 och 3 innevarande månad bordlagda memorial n:o 3, angående afskrifning af

osäkra fordringar vid åtskilliga afdelningskontor af riksbanken. biföll kammaren hvad utskottet i detta memorial hemställt.

Föredrogs å nyo Första Kammarens tillfälliga utskotts den 2 och 3 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 1, i anledning af väckt motion om vidtagande af åtgärder för kontroll öfver värden och förvaltningen af fromma stiftelser inom landet.

*Ang. kontroll
öfver fromma
stiftelsers
förvaltning.*

Herr Pettersson, Fredrik Emil: Jag har icke begärt ordet för att framställa något annat yrkande än bifall till utskottets hemställan; utan det är endast i afseende på sättet för ernåendet af den åsyftade kontrollen, jag vill uttala en något afvikande åsigt. Nu kan man ju mot detta mitt yttrande säga, att denna sida af saken föreligger icke, utan att endast ett skrifvelseförslag här är i fråga, men när Riksdagen besluter en skrifvelse till Kongl. Maj:t, är det ju antagligt, att äfven de förutsättningar och den åskådning, som gjort sig gällande vid skrifvelsens beslutande, kommer att öfva inflytande vid sakens vidare behandling. Då nu utskottet uttalar sig för önskvärheten deraf, att Konungens befallningshafvande finge rätt att verkställa granskning af de fromma stiftelsernas förvaltning, får jag påpeka, att nämnda myndighet redan torde vara i besittning af denna rätt. § 31 mom. 18 af gällande landshöfdinginstruktion af år 1855 lyder nemligen: Landshöfdingembetet eger vidare "handhafva den genom särskilda författningar och stadganden föreskrifna kontroll öfver förvaltningen och redovisningen af kyrkors, undervisningsverks och fromma stiftelsers tillhörigheter och inkomster". Häraf framgår, att hvad utskottet anser såsom ett önskningsmål är redan i lag bestämdt, och jag vet exempel på att Konungens befallningshafvande begagnat denna rätt, ehuru jag erkänner, att i allmänhet den mesta tillsynen öfver fromma stiftelser ofta torde inskränka sig till att omnämna dem i 5-årsberättelserna. Och jag förstår godt omöjligheten för Kongl. Maj:ts befallningshafvande att utan ökning af befintliga arbetskrafter kunna utöfva en kontroll af så vidsträckt beskaffenhet.

För att en kontroll skall blifva effektiv, måste den, med tillämpning af den regel, som här och der i utlandet följes, *utöfvas af personer, som äro särskildt deraf utbildade och genom en fast, i lag stadgad ställning äro fria från sidoinflytelser vid sitt viktiga och grannliga värfs fullgörande.* Huru står det nu till härmed i Sverige? Ser man icke ofta vid oegentligheters begående såsom en ursäkt anföras bristande kontroll? Äfven vid de inrättningar, som äro underkastade statsmyndigheternas kontroll, kan man icke neka till att denna ofta är bristfällig, beroende derpå, att till revisorer utses personer utan nödiga kvalifikationer härför, och hvilka mottagit uppdraget mera såsom en tillökning i deras aflöningsförmåner. Hvad som särskildt gör kontrollen öfver fromma stif-

Ang. kontroll
öfver fromma
stiftelsers
förvaltning.
(Forts.)

telser så svår och tidsödande, det är, att icke blott penningmedlen och deras befintlighet bör kontrolleras, utan äfven, huruvida donatorns vilja och bestämmelser fullgöras, det vill säga huruvida afkomsten användes enligt donatorns syfte. Dessutom torde både personalkännedom och kännedom om fastighetsvärdena i orten vara behöfliga, ty det finnes ett fel, som ofta direktionerna af fromma stiftelser i all välmening låta komma sig till last, det nemligen att de icke alltid tillse, att betryggande säkerhet tages hänsyn till vid penningmedels placering. I tider med fallande räntor ligger det nära till hands att för att vidmagthålla stiftelsens verksamhet utan inskränkning mera fästa sig vid räntesatsen, än som med tryggheten att igenfå det utlånade kapitalet är förenligt. Jag skulle kunna anföra exempel härpå, men det torde icke erfordras, ty känd sak är så god som vittnad. Jag tror en sådan lagbestämmelse skulle helsas med glädje, som i möjligaste mån hänvisade dem, hvilka handbafva fromma stiftelsers medel, att vid de lösa penningmedlens placering mera allmänt vinnlägga sig om inköp af statsobligationer. Om äfven detta sätt icke gäfve så hög ränta, ersattes sådant genom den större säkerheten.

Då det nu efter mitt förmenande icke torde vara fullt lämpligt att låta Konungens befallningshafvande utöfva hela denna kontrollerande myndighet lika litet som att öfverlemna densamma till någon nu befintlig, central myndighet, ber jag att få påpeka möjligheten af en annan utväg. Det vore nemligen att söka hos de respektive länsrepresentationerna, landstingen, finna den myndighet, som hade inseendet öfver välgörenhetsinrättningar. Landstingen innesluta i sig representanter från alla de orter, i hvilka stiftelser finnas; genom dessa sina medlemmar kunna landstingen öfva inspektion och kontroll och äfven om detta ej alltid skulle anses lämpligt, ega dock landstingen utvägar att utom sig välja personer för detta uppdrag. Detta är den utväg, som jag tror lämpligen kan anlitas i Sverige. Jag har lyckats få reda på, huru det är ställt med denna sak i åtskilliga tyska stater samt i England, men jag vill icke besvara kammaren med att relatera de härför gifna specialbestämmelserna. I allmänhet kan man fälla det omdömet, att fonderna allt mer och mer komma under statens direkta öfverinseende, och man kan ju hafva rätt i att här föreligger ett statsintresse af stor betydhet.

Vissa ekonomiska intressen äro såsom vi veta af den utbredning, att staten funnit sig föranlåten att gripa in genom kontroll och inspektion till allmänhetens betryggande — jag syftar på bank- och försäkringsinspektionerna. Då de fromma stiftelserna i vårt land hafva den betydhet, att de, taget i dess mest vidsträckt bemärkelse, uppgå till ungefär 200 millioner kronor, och från hvilka stiftelser år 1890 öfver 130,000 människor hade hjälp och understöd, kan jag icke finna, att här föreligger en sak af underordnad betydelse eller mindre förtjent af statens uppmärksamhet. Men här föreligger icke blott ett ekonomiskt intresse; det gäller äfven en moralisk pligt: tryggandet af död mans rätt. Då någon lemnar sin qvarlåtenskap till allmännyttigt ändamål, och samhället tager

emot gäfvän, är samhället dermed enligt mitt förmenande pliktigt att i möjligaste mån söka bevara hans stiftelse, så att icke allenast medlen bibehållas, utan äfven så att syftet tillgodogöres.

*Ang. kontroll
öfver fromma
stiftelsers
förvaltning.
(Forts.)*

Jag har härmed endast velat framhålla min uppfattning af frågan samt angifva sättet, huru saken bör enligt mitt förmenande ordnas. Mot utskottets förslag har jag för min del intet att invända och yrkar bifall till detsamma.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, biföll kammaren hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt; och skulle jemlikt 63 § 3 mom. riksdagsordningen detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvas medkammaren.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda, under sammanträdet aflemnade nådiga propositioner till Riksdagen:

- 1:o) angående jernvägsanläggningar för statens räkning, och
- 2:o) angående disposition af en del till kronoparker afsatta områden inom Kristianstads län.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kongl. Maj:ts denna dag aflemnade nådiga proposition till Riksdagen med förslag till ny förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst.

Herr talmannen yttrade, att han, efter öfverenskommelse med herr talmannen i Andra Kammaren, finge hemställa, att Första Kammaren ville besluta att vid det sammanträde, som komme att hållas lördagen den 13 innevarande mars, företaga val af elektorer och suppleanter för utseende af fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret jemte suppleanter.

Till denna hemställan lemnade kammaren sitt bifall.

Herr Reuterswärd erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag får till kammaren värdsamt hemställa, att antalet suppleanter för de 24 elektorer, som skola utses att välja fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, måtte bestämmas till 10, då det vid flera

tillfällen visat sig, att Första Kammarens elektorier icke varit fulltaliga. Såsom bekant hafva suppleanterna hittills varit 6, men jag anhåller, att kammaren ville besluta i enlighet med den af mig gjorda hemställan.

Denna hemställan bifölls.

Justerades åtta protokollsutdrag för detta sammanträde.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärendena skulle uppföras främst å föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 12,45 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Tisdagen den 9 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2,³⁰ e. m.

Justerades protokollet för den 2 i denna månad.

Anmälades och bordlades:

bevillningsutskottets betänkande n:o 5, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 3 § 1 mom. i kongl. förordningen angående mantalsskrifning, samt

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 2, i anledning af väckt motion om tillägg till § 15 mom. 2 i folkskolestadgan.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran följande, den 6 innevarande månad bordlagda ärenden, nemligen statsutskottets utlåtande n:o 6, bankoutskottets utlåtande n:o 4 och lagutskottets utlåtanden n:is 20—22.

Vid föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 131, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1, i anledning af väckt motion om införande i flottningsstadgan af bestämmelse att val af styrelse i flottningsförening skall inom viss tid anmälas hos Konungens befallningshafvande, beslöt Första Kammaren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 1.

Herr Leman erhöi på begäran ordet och yttrade: Då vår riksdagsordning icke medgifver, hvad som medgifves i åtskilliga främmande länders riksdagsordningar eller motsvarande författningar, att nemligen en kongl. proposition eller ett utlåtande behandlas i flera läsningar, dervid ändringsförslag kunna göras, finnes i allmänhet för dem, som hafva några erinringar att göra vid en proposition, icke annat tillfälle att framställa dessa, än då, sedan utskottets utlåtande inkommit, detta företages till behandling. Om likväl erinringarna icke äro af den stora vikt, att de kunna och böra föranleda till återremiss eller förkastande af utskottsbetänkandet, så kan ju skäl vara, att dessa framställas innan utskottet företager ärendet till behandling, så att under

Ang. förslag till ny bevillningsförordning.

Ang. förslag
till ny bevill-
ningsförord-
ning.
(Forts.)

denna utskottet må kunna pröfva de framställda anmärkningarnes halt och innebörd. Af sådan anledning är det, som jag nu tager mig friheten att mot Kongl. Maj:ts nädiga proposition angående bevillning af fast egendom och af inkomst framställa några erinringar. Jag skall dervid icke yttra mig om de stora teoretiska spörsmålen: om deklaration, progressiv beskattning, aktiebeskattning m. m. dylikt, ty dessa frågor lära nog blifva vederbörligen behandlade inom utskottet och kamrarne, utan jag skall endast i vissa detaljfrågor göra några praktiska erinringar, hvilka jag vågar anbefalla till välvillig uppmärksamhet hos utskottet samt särskildt hos dess ärade ordförande, som ju har så stor teoretisk kunskap och praktisk erfarenhet i hithörande frågor.

Den första anmärkningen jag tillåter mig framställa är mot § 11 mom. e. Der står angående dem, som äro frikallade från erläggande af inkomstbevillning, bland andra "främmande magters härvarande beskickningar och konsulat tillhörande personer jemte deras betjening för all annan inkomst än den, som utgöres af från Sverige uppburen allmän eller enskild pension eller erhålles genom här idkad rörelse". Detta undantagsstadgande är precis lika lydande med det, som förekommer i 1883 års bevillningsstadga. I det komitébetänkande deremot, som afgafs den 2 november 1894, föreslå komiterade, i fråga om frihet från bevillning, att ifrågasvarande personer skulle vara fria från att utgöra bevillning endast såvida de *icke* voro svenska medborgare. Skälet hvarför enligt 1897 års kongl. proposition skattebefrielse skulle tillkomma jemväl svenska medborgare är väl detsamma, som finansministern anförde 1883, att nemligen afsigten vore att bringa förevarande stadgande i full öfverensstämmelse med de i den internationella rätten antagna plägseder. Men, såsom professor Davidson i sin kommentar till bevillningsförordningen anmärker, ostridigt är, att stadgandet i medgifvande af skattefrihet går vida längre, än de internationella plägsederna fordra. Sålunda äro i allmänhet främmande magters konsuler underkastade inkomstskatt, i fall de äro landets egna undersåtar. I motiverna till preussiska regeringens förslag till inkomstskatt af 1883 betonas särskildt, att inga internationella hänsyn kräfva skattebefrielse för konsulatstjenstemän, som äro landets egna undersåtar.

För min del antager jag, att denna åsigt är riktig, och jag befarar, att, om en motsatt åsigt fortfarande skall få göra sig gällande, deraf skola vållas olägenheter för såväl stat som kommun. Ännu hafva sådana, mig veterligen, icke försports, ty här omförmälda befrielsestadgande uti 1883 års bevillningsförordning synes, märkligt nog, vara för den stora allmänheten nästan alldeles okänt. Men kommer obligatorisk deklaration att införas och kommer derigenom, såsom antagligt är, slöjan att lyftas från ej ringa, hitintills okänt kapital, så synes mig för mången kapitalist frestelsen ligga nära till hands att söka vinna frihet från kapitalbeskattning. Då en sådan frihet kan vinnas på ett så lättvindigt sätt, som att en kapitalstark man lyckas att blifva utnämnd till konsul eller endast till vice konsul för en främmande stat —

till och med en obetydlig sådan, med hvilken Sverige icke står i den ringaste vare sig handels- eller annan förbindelse, — torde man ju med fog kunna befara att, sedan deklarationsskyldighet blifvit införd, antalet af utländska konsuler i Sverige skall, till föga båtnad för statens och kommunernas inkomster, blifva betydligt ökad. Mig synes alltså, att *svenske medborgare*, som äro anställda vid främmande magters beskickning eller konsulat, icke borde åtnjuta skattefrihet för det kapital de äga; och jag hoppas, att utskottet skall taga befogenheten af min förevarande anmärkning i benäget öfvervägande.

I 12 § mom. c af den kongl. propositionen föreslås angående beskattningsorten för bolag, att annat bolag, — än bank-, järnvägs- och kanalbolag — skall taxeras "å den eller de orter, der bolagets rörelse eller någon hufvudsaklig gren deraf på mera själfständigt sätt eller i större omfattning drifves, men, ifall sådana bestämda orter icke förefinnas, der bolaget har sin styrelse".

Förevarande stadgande, hvilket är ordagrant lika med det, som förefinnes i nu gällande bevillningsförordning § 12 mom. e, har särskildt beträffande ett visst slags bolag, nemligen *försäkringsbolag* ofta blifvit olika tolkad, i synnerhet af de lokala beskattningsnämnderna. Såsom nemligen känt är, drifva de flesta försäkringsbolagen rörelse ej endast å den ort, der bolaget har sin styrelse, utan å en mängd andra orter i riket, så väl i städer som på landsbygden. Detta förhållande har vållat, att de lokala beskattningsnämnderna ofta å orter, der försäkringsbolag genom agenturer drifver rörelse, beskattat bolaget för den inkomst bolaget anses hafva haft genom den särskilda agenturen, och sådan beskattning har till och med påförts utan afseende derå, att försäkringsbolaget, äfven om det å någon eller några vissa orter kan hafva skördat vinst, dock på sin samfälda rörelse lidit förlust. Rättelse i sådana oegentligheter hafva visserligen vunnits efter klagomål i högre instanser, men då det ännu i dag händer, att inländska försäkringsbolag utsättas för lokalpatriotismen hos vissa beskattningsnämnder, torde det ju vara skäl att i bevillningsförordningen införa ett klart stadgande angående beskattningsorten för försäkringsbolag.

Ett sådant klart och tydligt stadgande hafva 1894 års komiterade föreslagit i 14 § 4 mom., der det föreskrifves, att "*inländsk försäkringsgifvare taxeras, der hufvudkontoret är beläget*".

På grund af hvad jag anfört, tillåter jag mig hemställa, att utskottet måtte fästa tillbörligt afseende å komiterades förenämnda förslag.

Hvad nu vidare beträffar den föreslagna *sjelfdeklarationen*, så synes det mig att, då denna i viss mån är en nyhet uti vår skattelagstiftning, man, då den en gång införes, bör göra föreskrifterna härom ej endast klara och distinkta samt möjliga att efterlefva, utan äfven så effektiva, som ske kan. Jag har emellertid äfven i detta hänseende några erinringar att framställa, och börjar med en, visserligen obetydlig, men som rör mig sjelf

Ang. förslag till ny bevillningsförordning.
(Forts.)

Ang. förslag
till ny bevill-
ningsförord-
ning.
(Forts.)

och personer, hvilka i egenskap af fastighetsegare stå i samma ställning som jag.

I 15 § 2 mom. föreslås, att fastighetsegare skall deklarerera, bland annat, "ärliga hyressumman för uthyrd egendom jemte hyresvärdet för hyresfritt upplåtna, för af egaren själf begagnade samt för andra ej uthyrda lägenheter". Ja, att deklarerera hyresvärdet af lägenhet, som fastighetsegaren själf begagnar, det går mycket väl för sig, om man har en större stadsfastighet, der man t. ex. uthyrt en öfvervåning och en undervåning samt själf bebor mellanvåningen. Då kan man ju ganska lätt kalkylera: den öfre våningen inbringar så och så mycket, den undre våningen så och så mycket, alltså bör mellanvåningens hyresvärde ligga ungefär midt emellan hyresbeloppen för öfver- och undervåningarna. Men om man t. ex. eger en villa och själf bebor hela fastigheten samt alltså icke har några uthyrda lägenheter, efter hvilken grund skall man då deklarerera hyresvärdet? Männe efter räntan å köpeskillingen eller kostnadspriset för fastigheten? Men då blifver frågan: efter hvilken räntefot, 4, 5 eller 6 procent? Då i detta afseende ingen allmängiltig norm finnes föreskrifven eller ens, enligt min åsigt, kan och bör föreskrifvas, lärar i det af mig anförda fall en obligatorisk deklaration af hyresvärdet för lägenhet, som egaren själf begagnar, vara till ringa nytta. Lämpligare torde vara att öfverlemna bedömandet häraf åt vederbörande bevillningsberedningar och taxeringsnämnder, hvilka genom jemförelser med hyressummorna för lägenheter af samma beskaffenhet, som dem en fastighetsegare själf begagnar, torde komma till det säkraste och bästa resultat. Jag tror därför att man bör akta sig för att i här omförmälda afseende framtvinga en själfdeklaration, hvilken för en samvetsgrann fastighetsegare ofta kan blifva svår, ja ibland omöjlig att lemna.

Jag öfvergår nu till en annan sida af själfdeklarationen. Skall nemligen denna införas, torde den, såsom jag förut påpekat, på en gång böra göras så omfattande och effektiv som möjligt. I den kongl. propositionen är själfdeklaration föreskrifven: *dels*, med vissa modifikationer, för fastighetsegare, *dels* för oktrojerande verk och bolag samt aktiebolag, och *dels* för annan skattskyldig, som under nästföregående år åtnjutit 1,000 kronors inkomst af kapital eller enligt lag är pliktig att föra handelsböcker.

Men härvid är att märka, att det finnes flera klasser af yrkesutöfvare, t. ex. läkare, advokater, konsulterande ingenjörer m. fl. dylike, hvilka kunna hafva ganska afsevärda inkomster, men hvilka, enligt lag, icke hafva skyldighet att föra handelsböcker. Angående sådana personers deklarationsskyldighet skulle man alltså, enligt den kongl. propositionen, stå på samma ståndpunkt som förut. Så var dock ej meningen i 1894 års komitéförslag. I detta upptages, förutom rörelseinkomst af handel eller näring, äfven "annan inkomst af varaktig eller tillfällig natur" och till sådan "annan" inkomst hänföres, enligt 11 § mom. a, hvad som förvärfvas genom utöfning af vetenskap, läkare- eller sakförareverksamhet, konst eller handslöjd. I anledning häraf hafva ock komiterade i fråga om

rörelseinkomst uti 17 § föreslagit, att sjelfdeklaration må äligga, förutom oktrojerande verk och aktiebolag, *hvarje annan skattskyldig*, som under föregående år uppskattats för eller åtnjutit en sammanlagd inkomst, icke understigande 1,500 kronor. För min del tror jag, i likhet med komiterade, att man med ett slag bör göra sjelfdeklarationen så omfattande som möjligt samt icke onödigtvis stipulera undantag, utan fastmer såsom regel stadga, att skattskyldig, ehvad yrke han än utöfvar, skall, der han haft rörelseinkomst, som öfverstigit visst stadgad belopp, vara skyldig att härom lemna uppgift till ledning vid taxeringen. Man kan häremot visserligen invända, att icke alla yrkesutöfvare äro, enligt lag, skyldige att föra handelsböcker; men, i bemötande af en sådan invändning kan erinras, *dels* att ingalunda hvarje skattskyldig, som åtnjutit minst 1,000 kronors inkomst af kapital, är lagligen förpligtad föra handelsböcker, men att honom icke desto mindre ålagts deklarationsskyldighet, och *dels* att i allt fall en enligt kongl. propositionen icke deklarationspliktig skattskyldig dock kan, efter vederbörlig anmaning, blifva skyldig att lemna uppgift å det belopp, hvartill hans inkomst af kapital eller *arbete* det nästföregående året uppgått, samt att han alltså, för att, der så påfordras, kunna fullgöra en dylik deklarationsskyldighet, nödgas att, äfven utan lagtvång, föra åtminstone en enkel kassabok, upptagande inkomster och utgifter. En sådan bokföring blifver för öfrigt icke i någon mån betungande, utan torde fastmer för mången leda till ordning och reda.

Beträffande sjelfdeklarationen, har jag slutligen att göra en ytterligare erinran, åsyftande att visa, huruledes deklarationen, sådan den är föreslagen, i vissa fall kan blifva synnerligen besvärande för en viss klass af yrkesidkare, nemligen för köpmännen.

Enligt den kongl. propositionen har deklarationsskyldig att uppgifva det *sistförlutna* årets inkomst. För en icke-köpman kan det från den synpunkt, jag här skärskådar frågan, i allmänhet vara temligen likgiltigt, om han måste uppgifva för ett år en stor och för ett annat år en liten eller alls ingen inkomst. För en köpman åter, är det, särskildt med hänsyn till konkurrensfrågan, ingalunda så likgiltigt, om han hvarje år måste uppgifva det *nästförlutna* årets inkomst. Olämpligt kan det för honom, i synnerhet om han drifver en specialaffär, vara att låta komma till konkurrensens kändedom, att han under något visst år på sin affär skördat en betydlig vinst; men ännu mera olämpligt och tryckande blifver det för honom, om han nödgas till allmänhetens kändedom deklarerera, att han af sin rörelse under något år haft en ytterst liten förtjenst eller derpå lidit förlust. Hitintills har han i sistnämnda hänseende kunnat skydda sig derigenom, att han uppgifvit, att hans inkomst under det nästförlutna året icke *öfverstigit* ett visst belopp, och han har härvid, då hvarken stat eller kommun blifvit lidande på en sådan uppgift, icke varit nödgad offentliggöra sin förlust. Införes åter obligatorisk sjelfdeklaration, sådan den är föreslagen, blifver det icke vidare möjligt att lemna uppgift af nyssnämnd beskaffenhet.

Ang. förslag
till ny bevill-
ningsförord-
ning.
(Forts.)

Jag tillåter mig anföra ett bland många exempel, utvisande huru ogerna en köpman angifver liden förlust. För åtskilliga år sedan rådfrågade mig en köpman, som var mångmillionär, huruledes han, som under det nästförflutna året lidit stora förluster på sin rörelse, skulle lemna uppgift om sin taxering. Jag granskade hans handelsböcker och fann dervid, att han, äfven med den allra strängaste tillämpning af bevillningsförordningen, borde, med hänsyn till de stora förluster, som han lidit, vara skattefri. Men detta ville han icke, utan förklarade, att han, som på sitt hushållskonto under året utgifvit 120,000 kronor, ville beskattas för detta belopp. Han uppgaf ock samma belopp såsom inkomst och blef därför beskattad.

Ett sätt att afhjelpa nu anmärkta olägenheter synes mig vara, om man för idkare af näring och rörelse medgäfvade att, såsom stadgats i åtskilliga andra länder, den skattskyldige, der rörelsen drifvits i minst tre år, icke skulle vara skyldig att uppgifva det sistförflutna årets inkomst, utan i stället skulle vara pliktig till beskattning uppgifva medelinkomsten för de sistförflutna tre åren. Härigenom skulle vinnas en jemnare beskattning och dessutom skulle en köpman icke nödgas att för konkurrenter offentliggöra vare sig den stora årsförtjensten eller den stora årsförlusten. Särskildt skulle ett sådant förfarande vara lämpligt å sådana orter som t. ex. i Göteborg, der tidningarne, så snart bevillningsberedningarne avslutat sina arbeten, för tillfredsställande af allmänhetens nyfikenhet, publicera nästan hela skattelängden.

Jag vill härefter vidröra ett förhållande, som är lokalt för Göteborg och möjligtvis äfven för några andra större städer. I likhet med hvad i nu gällande bevillningsförordning stadgas, föreslås i den kongl. propositionen, att ledamöter af bevillningsberedningar och taxeringsnämnder skola väljas bland personer, som bo inom vederbörande berednings- eller taxeringsdistrikt. Tillämpningen af nämnda stadgande har medfört åtskilliga olägenheter. Göteborg t. ex. är fördeladt i 14 beredningsdistrikt. Vissa af dessa distrikt utgöra affärscentra, inom hvilka de förnämste köpmännen drifva sin rörelse. Nu är det ganska vanligt, att ett ganska stort antal köpmän icke hafva bostad, der de hafva sina affärslokaler, utan bo i vidt skilda delar af staden. Härigenom vållas att t. ex. köpmannen A., som är mycket förfaren i fråga om trävarurörelsen, men som icke bor inom ett beredningsdistrikt, der de främste trävaruexportörerne skola taxeras, icke kan väljas till ledamot i beskattningsnämnderna just inom det distrikt, der hans sakkunskap kunde vara i hög grad erforderlig. Särskildt i Göteborg, der afgifter icke uttaxeras olika från olika församlingar, utan der såväl kommunal- som kyrkoskatter äro gemensamma för hela kommunen, hvadan inga strider mellan de särskilda församlingarna kunna förekomma, torde det i statens eget intresse vara lämpligt att man något lossade på bostadsbandet. Såsom det nu är staldt, lägger bevillningsförordningen hinder mot att återvälja en duglig och framstående ledamot af beskattningsmyndigheterna endast af det skäl, att han inom samma kommun flyttat från en gata till en an-

nan. Jag hemställer alltså, att man åtminstone för de större städerna måtte borttaga eller förmildra föreskriften derom, att ledamot af beskattningsmyndighet ovilkorligen skall bo inom vederbörande distrikt. Angående ordförande i bevillningsberedning föreslås, att han skall väljas *helst* inom beredningsdistriktet; en dylik modifikation torde väl skäligen ock kunna och böra tillämpas i fråga om ledamöterna i bevillningsberedning och taxeringsnämnd.

Ännu ett önskningsmål, visserligen äfven af lokal natur, men icke utan vikt för statsändamålet, tillåter jag mig framhålla. Staden Stockholm har sin egen pröfningsnämnd, men staden Göteborg, som nu har större folkmängd än Stockholm hade, då det blef eget öfverståthållareskap och dermed erhöll flera af de förmåner, som krävas för ett större stadssamhälle, är i fråga om pröfningsnämnden ännu sammankoppladt med andra mindre städer samt med landsbygden. Detta vållar, att Göteborgs- och Bohus läns pröfningsnämnd får ett ofantligt tungt och ojemmt arbete. Stadsborna och i synnerhet göteborgsledamöterna hafva föga kännedom om samt hafva svårt att bedöma landsbygdsförhållandena, och ledamöterna från landsbygden hafva nästan ännu svårare att bedöma de mångskiftande taxeringsförhållandena inom ett stort stadssamhälle. Tiden är ock väl knapp tillmätt för en ingående granskning af de många skattebesvären. Härigenom händer ofta, att ganska viktiga skattepörmål blifva, till föga fromma för staten och för den skattskyldige, efter omröstning slumpvis afgjorda. Ett önskemål är alltså, att, om möjligt, pröfningsnämnd tillsattes icke för hvarje län, utan (med undantag för Kalmar län) för hvarje landstingsområde, så att stad, som icke tillhör landstingsområde, finge sin egen pröfningsnämnd. Särskildt för Göteborg, rikets näst största stad, vågar jag framhålla nödvändigheten af en dylik åtgärds vidtagande.

Slutligen tillåter jag mig göra ett påpekande, som visserligen strängt taget faller utom bevillningsförordningens rämärken, men som dock står i ett visst sammanhang med en af de i förordningen berörda frågor, nemligen den om restitution af för högt erlagd bevillning. Hvar och en, som genom kammarrättens eller Kongl. Maj:ts utslag lyckats erhålla nedsättning i utgifven bevillning, torde hafva erfarit att lika lätt som det är att erhålla restitution af den för högt erlagda bevillningen, lika svårt och besvärligt är det ofta att återfå hvad man på grund af den för höga bevillningen måst utgifva i kommunalskatt samt flera hundra andra mångskiftande afgifter.

Önskligt vore alltså, att generelt så kunde förordnas, att den, som berättigas åter erhålla för högt erlagd bevillning dymedelst jemväl skulle vara berättigad att kostnadsfritt återfå den kommunalskatt och alla andra de afgifter, som han på grund af den för högt erlagda bevillningen nödgats utgifva.

Ehuru väl jag skulle kunna hafva ännu flera erinringar att framställa, vågar jag dock icke längre upptaga tiden dermed, utan slutar med en vördsam anhållan, att kammaren måtte medgifva, att mitt yttrande i frågan må öfverlemnas till bevillningsutskottet.

Ang. förslag
till ny bevillningsförordning.
(Forts.)

Ang. förslag
till ny bevill-
ningsförord-
ning.
(Forts.)

Herr Cavalli: Det lider intet tvifvel, att utskottet är den siste talaren tacksamt för de påpekningar och erinringar han gjort. Många af dem äro synnerligt väl grundade och framhålla behof, som böra afhjelpas. De fel, som vidlåda bevillningsförordningen, äro kända; men jag hemställer till den ärade talaren, huruvida han icke för frågans lösning skulle vilja göra litet mera arbete och väcka motion i denna sak. Det förhåller sig så, att visserligen har bevillningsutskottet rätt att i bevillningsfrågor föreslå allt, som det anser nyttigt och billigt, och om majoritet i utskottet uppnås, skola dessa frågor pröfvas, men kan majoritet icke vinnas, stanna de i utskottet, och önskemålen blifva fortfarande önskemål. Utan att inlåta mig på, huruvida de af den ärade talaren uppkastade frågorna om valbarhet till beskattningsnämnderna och särskild pröfningsnämnd för Göteborg falla under bevillningsutskottets motionsrätt, hyser jag den bestämda föreställningen, att frågan om restitution icke faller under denna motionsrätt.

På derom af herr talmannen framställd proposition beslöt kam-maren, att det af herr Leman afgifna anförande skulle öfverlemnas till bevillningsutskottet.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under da-gen första gången bordlagda ärendena skulle uppföras främst å föredragningslistan till morgondagens sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 3 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.